

Põhja-Sakala valla 2023. aasta eelarve

I lugemine

SELETUSKIRI

Suure-Jaani

Sisukord

Sisukord.....	2
Sissejuhatus	3
Põhja-Sakala valla 2023. eelarve koondvaade	5
Tulude eelarveosa.....	6
Kulude eelarveosa	8
Investeermistegevus	9
Finantseerimistegevus ja likviidsus.....	9
Eelarve struktuuriüksuste kaupa.....	10
Volikogu.....	10
Vallavalitsus	10
Rahandusosakond.....	11
Haridus- ja kultuuriosakond	11
Majandusosakond.....	13
Sotsiaalosakond.....	16

Sissejuhatus

2017. aastal on moodustatud haldusreformi käigus Suure-Jaani valla, Kõo valla, Kõpu valla ja Võhma linna baasil uus omavalitsusüksus Põhja-Sakala vald.

Põhja-Sakala vallas elab 7917 inimest ja valla territoorium on 1153 km². Vallas on 2 linna (Võhma ja Suure-Jaani), 2 alevikku (Olustvere ja Kõpu) ning 70 küla.

Põhja-Sakala vald piirneb Põltsamaa, Viljandi, Mulgi, Saarde, Tori, Põhja-Pärnumaa, Türi ja Järva valdadega ning Pärnu linnaga.

Põhja-Sakala valla eelarve koostamisel on lähtunud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest, kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest, Põhja-Sakala valla eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise korrast ning Põhja-Sakala valla arengukavast ja eelarvestrateegiast. Eelarve koostamisel on kasutatud Rahandusministeeriumi poolt koostatud erinevaid finantsprognoose ja 2023. aasta riigieelarve seaduse eelnõud.

Alates 2019. aastast on Põhja-Sakala valla eelarve tekkepõhine. Eelarves kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal tehingute eest raha laekub või välja makstakse. Eelarvet koostatakse eelarvestustarkvaras VeeRa.

Põhja-Sakala valla 2023. aasta eelarve koosneb järgmistest eelarveosadest:

- Põhitegevuse tulud – maksud, toetused, omatulud, muud tulud;
- Põhitegevuse kulud – toetused, tööjõukulud, majanduskulud;
- Investeermistegevuse tulud – saadud tulud investeerimiseks;
- Investeermistegevuse kulud – investeerimise kulud;
- Finantseerimistegevus – laenude võtmine ning võetud laenude tagasimaksmine;
- Nõuete-kohustuste ja likviidsete varade muutus – raha ja pangakontode saldo muutus ning nõuded või kohustused, mis laekuvad või mis tuleb järgneval eelarveaastal tasuda.

Eelarve summad on esitatud eurodes. Eelarves on andmed 2023. eelarveaasta planeeritud tulude ja kulude kohta ja eelarve aastate vaheline muutus.

Eelarve sisaldab kõiki tulusid ja kulusid (kõikehaaravuse põhimõte) ning on koostatud brutomeetodil kalendriaastaga ühtiva eelarveaasta kohta (aastase kehtivuse põhimõte). Üldreeglina ei ole tulu- ja kuluartiklid üksteisest sõltuvuses (universaalsuse põhimõte). See tähendab, et eelarve tulude puhul ei ole kindlaks määratud sihtotstarbelist kulutamist ehk tulud tervikuna on mõeldud finantseerimaks kulusid tervikuna. Erandina on siiski teatud tulude osas ette nähtud sihtotstarbeline kasutamine kas tegevuskuludeks või põhivara soetusteks. Kavandatavate kulutuste summa võrdub tulude ja kulude katteks kasutatavate muude vahendite summaga (tasakaalustatuse põhimõte). See tähendab, et eelarve on formaalselt tasakaalus ning täidetud on KOFIS-i nõue, mille kohaselt eelarve tulem peab võrduma likviidsete varade muutuse eelarveosa kogusumma ja finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma vahel.

Eelarve koostamisel on muuhulgas:

- asutuste ja osakondade kulud/tulud paigutatud nende tegelikele tekkimiskohtadele;
- kaasatud laiapõhjaliselt nii osakondade kui asutuste töötajaid;
- arvestatud alampalga muutusega 654 eurolt 725 eurole;
- arvestatud hariduskuludes õpetajate alampalga tõusuga 1 749 eurole.

Käesolevas eelarves on riigipoolne rahastus (tasandusfond, toetusfond) kajastatud 2023. a riigieelarve andmetel ning kantud asjakohaste valdkondade tuludesse.

Volikogus vastuvõetud vallaeelarve vastuvõtmise järgselt kinnitab vallavalitsus määrusega alaeelarvete kulude detailsema liigenduse struktuurüksuste ja hallatavate asutuste lõikes ning majandusliku sisu järgi. Vallaeelarve täitmisel ja tegevuste elluviimisel osalevad kõik hallatavad asutused, samuti mitmed era- ja kolmanda sektori organisatsioonid, kellele eraldatakse vallaeelarvest rahalisi vahendeid. Pärast eelarveaasta lõppu koostab vallavalitsus majandusaasta aruande, sh eelarve täitmise aruande, mida auditeerib sõltumatu audiitor ning seejärel kinnitab vallavolikogu.

Põhja-Sakala valla 2023. eelarve koondvaade

Põhja-Sakala 2023. a eelarves on planeeritud põhitegevuse tulused 16 488 046,49 ja põhitegevuse kulusid 16 429 562,27 eurot. Põhitegevuse tuleml on positiivne 58 484,22 eurot. Investeeringustegevus kogusumma 695 927,41 eurot, milleks väliseid tuluseid on 222 503 eurot.

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus
Põhitegevuse tulud	16 488 046,49	15 516 493,84	971 552,65
Maksutulud	7 597 600,38	7 255 524,17	342 076,21
Tulud kaupade ja teenuste müügist	2 063 165,11	1 815 499,64	247 665,47
Saadud toetused tegevuskuludeks	6 764 281,00	6 300 978,65	463 302,35
Muud tegevustulud	63 000,00	144 491,38	-81 491,38
Põhitegevuse kulud (-)	16 429 562,27	15 160 386,00	1 269 176,27
Antud toetused tegevuskuludeks	1 300 396,00	1 492 184,22	-191 788,22
Tööjõu- ja majandamiskulud	14 965 879,65	13 554 500,50	1 411 379,15
Muud tegevuskulud	163 286,62	113 701,28	49 585,34
PÕHITEGEVUSE TULEM	58 484,22	356 107,84	-297 623,62
Investeeringustegevus	-473 424,41	-956 244,79	482 820,38
Investeeringustegevuse tulud	222 503,00	41 986,40	180 516,60
Põhivara soetuseks saadav sihtfin.	72 503,00	41 986,40	30 516,60
Põhivara müük	150 000,00		150 000,00
Investeeringustegevuse kulud (-)	695 927,41	998 231,19	-302 303,78
Põhivara soetus	355 000,00	777 920,02	-422 920,02
Põhivara soetuseks antav sihtfin.	145 006,00	133 392,17	11 613,83
Finantskulud	195 921,41	86 919,00	109 002,41
EELARVE TULEM	-414 940,19	-600 136,95	185 196,76
Finantseeringustegevus	334 828,48	-274 187,00	609 015,48
Laenude tagasimaksud	-165 171,52	-904 187,00	739 015,48
Laenude võtmine	500 000,00	630 000,00	-130 000,00
Nõuete-kohustuste muutus		740 415,00	
Likviidsete varade muutus		-134 776,00	

Tulude eelarveosa

Tulude eelarveosa on kajastatud järgnevas tabelis:

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
Põhitegevuse tulud	16 488 046,49	15 516 493,84	971 552,65	6%
Tulumaks füüsilise isiku tulult	7 183 600,38	6 841 524,17	342 076,21	5%
Maamaks	414 000,00	414 000,00	0,00	0%
Kaupade ja teenuste müük	2 063 165,11	1 815 499,64	247 665,47	12%
Sihtfinantseeringud tegevuskuludeks	226 530,00	194 474,20	32 055,80	14%
Kohaliku omavalitsuse toetusfond	4 820 632,00	3 972 741,00	847 891,00	18%
Kohaliku omavalitsuse tasandusfond	1 717 119,00	1 646 597,00	70 522,00	4%
Saadud tegevustoetused	0,00	487 166,45	-487 166,45	-100%
Tulud loodusressursside kasutamisest	63 000,00	63 000,00	0,00	0%
Muud eelpoolnimetatata tulud	0,00	81 491,38	-81 491,38	-100%

Põhitegevuse tulude suuruseks on kavandatud **16 488 046,49** eurot, suurenemine võrreldes 2022. a eelarvega on 6%. Tulumaksu suurenemist on kavandatud 5%, teenuste tulusid 12% ning toetusfond on suurem 18%. Toetus- ja tasandusfond on kavandatud eelarvesse vastavalt Rahandusministeeriumi esialgsetele andmetele.

Füüsilise isiku tulumaksuga maksustamise ning kohalikele omavalitsustele tulumaksu eraldamise põhimõtted sätestavad tulumaksuseadus ja maksukorralduse seadus. Kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksu summa sõltub kolmest põhitegurist. Nendeks on keskmise palga ja muude maksustatavate tulude, maksumaksjate arvu ning kohaliku omavalitsuse üksusele eraldatava tulumaksu määra muutus. Mõju avaldab samuti maksuvõlgade muutus, nende sissenõudmine Maksu- ja Tolliameti poolt jm tegurid.

Maamaks on riiklik maks, mis maamaksuseaduse alusel laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

Maamaksutulu sõltub:

- 1) maksustatava maa pindalast;
- 2) maa maksustamishinnast;
- 3) maamaksu määrast.

Maksustatava maa suurus sõltub reformimata riigimaa munitsipaliseerimisest, maa kasutuselevõtust, ümberkruntimistest, maksuvabastustest jm. Maa maksustamishind sõltub hinnatsoonist, maa sihtotstarbest ja lubatud ehitusõiguse pindalast.

Maamaksuseaduse alusel võib kohalik omavalitsus kehtestada maksumääraks 0,1-2,5% maa maksustamishinnast.

Vald saab erinevate kaupade ja teenuste müügist tulu:

- 1) riigilõivud;
- 2) tulud haridusalasest tegevusest;
- 3) tulud sotsiaalabi alasest tegevusest;
- 4) üüri- ja renditulu;
- 5) muud tulud.

Toetusfond hariduskuludeks jaguneb haridustoetuseks ja tugiteenuste toetuseks. Üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus eraldatakse õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuluks ja nende täienduskoolituseks, õppevahenditeks ning koolilõunaks. Tugiteenuste toetus antakse omavalitsustele haridustoetusena läbi toetusfondi õpilastele tõhustatud või eritoe rakendamiseks. Toetatakse vajalike tugiteenuste, kohandatud õppematerjalide, -vahendite ja -keskkonna pakkumisega seotud kulude katmist.

Kohaliku omavalitsuse üksuste eelarved on iseseisvad ehk nad otsustavad ise nende koostamise üle. Riigieelarvest edasikantavad maksutulude (tulu- ja maamaks) ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada kohaliku omavalitsuse üksustele piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks.

Tasandusfond on mõeldud nende eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks.

Kulude eelarveosa

Kulude eelarveosa on kajastatud järgnevas tabelis:

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
Põhitegevuse kulud (-)	16 429 562,27	15 160 386,00	1 269 176,27	8%
Sotsiaaltoetused	667 498,00	860 603,22	-193 105,22	-29%
Muud toetused	632 898,00	631 581,00	1 317,00	0%
Tööjõukulud	10 170 897,52	8 796 303,48	1 374 594,04	14%
Majandamiskulud	4 794 982,13	4 763 021,02	31 961,11	1%
Muud kulud (sh. reservfond)	163 286,62	108 877,28	54 409,34	33%

Põhitegevuse kulude suuruseks on kavandatud **16 429 562,27** eurot, suurenemine võrreldes 2022. a eelarvega on 8%. Personalikulude tõusuks on kavandatud 14%, mis on seotud alampalga ja õpetajate alamtöötasu suurenemisega. Majandamiskulude tõusuks on planeeritud 1%. Muud kulud sisaldavad reservfondi ja riigilõivusid.

Antavates toetustes kajastuvad füüsilistele isikutele makstavad sotsiaalabiga seotud või muud toetused (riiklik toimetulekutoetus, toetus puuetega inimestele ja nende hooldajatele, sünnitoetus, matusetoetus ja muud ühekordsed toetused).

Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse tuludest ja kuludest annab ülevaate järgnev tabel:

	Eelarve 2023	Eelarve 2022	Muutus	%
	I lugemine			
Investeeringustegevus	-473 424,41	-956 244,79	482 820,38	-50%
Investeeringustegevuse tulud	222 503,00	41 986,40	180 516,60	430%
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	72 503,00	41 986,40	30 516,60	73%
Varade müük	150 000,00		150 000,00	100%
Investeeringustegevuse kulud (-)	695 927,41	998 231,19	-302 303,78	-30%
Põhivara soetused	355 000,00	777 920,02	-422 920,02	-54%
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	145 006,00	133 392,17	11 613,83	9%
Intressikulud	195 921,41	86 919,00	109 002,41	125%

I lugemise hetkel kajastuvad eelarves investeeringud põhivarasse summana ning täpsemad objektid kirjeldatakse eelarve II lugemiseks.

Finantseerimistegevus ja likviidsus

2023. aasta Põhja-Sakala valla eelarve tulem peale investeeringustegevust on -414 940,19 eurot.

2023. aasta laenude põhiosa tagasimaksud on eelarvesse kavandatud summas 165 171,52 eurot arvestusega, et võetakse maksepuhkust osadele eelnevatel perioodidel võetud laenudele.

Negatiivne eelarve tulem kaetakse 500 000 euro ulatuses võetava laenuga ning likviidsete varadega summas 80 111,71 eurot.

Põhja-Sakala valla võlakoormus on 2023. aasta lõpuks 9,6 miljonit eurot ning netovõlakoormus 58%. Rahandusministeeriumi poolt netovõlakoormuse ülemmäär on 60%, va 2023-2024. kui see on erandina 80% ning igal järgneval kahel aastal langeb ülemmäär 5% võrra kuni 60%-ni.

Eelarve struktuuriüksuste kaupa

Volikogu

Vallavolikogu on valla kui kohaliku omavalitsusüksuse esinduskogu, mis valitakse valla hääleõiguslike elanike poolt seaduses sätestatud korras neljaks aastaks. Kohaliku omavalitsuse pädevusse kuuluvate küsimuste otsustamisel on vallavolikogu sõltumatu ning tegutseb ainult valleselanike huvides ja nende nimel.

Eelarves on arvestatud volikogu liikmete tasuga istungitest osavõtmise eest, lisaks volikogu esimehe ning komisjonide liikmete tasu.

Volikogu kulud 2023. aastal vähenevad 38%.

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
10 Volikogu	-63 804,98	-88 077,00	24 272,02	-38%
Volikogu	-63 804,98	-88 077,00	24 272,02	-38%
Põhitegevuse kulud (-)	63 804,98	88 077,00	-24 272,02	-38%
50 TÖÖJÕUKULUD	53 683,54	74 077,00	-20 393,46	-38%
55 MAJANDAMISKULUD	10 121,44	14 000,00	-3 878,56	-38%

Vallavalitsus

Vallavalitsuse eelarves on 2023. aastal kajastatud kõikide vallavalitsuse osakondade tööjõu, koolituse, õigusteenuste ja esinduskulud. IT-kulud ning vallamaja halduskulud. Üldiste valitsemiskulude sees on reservfond, arvestatud on valla osalemisega Viljandimaa Omavalitsuste Liidus ning valla ajalehe „Leole“ levitamise seotud kulud, mida aitab kanda reklaami müügilt teenitav tulu.

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
200 Vallavalitsus üldine	-1 469 160,94	-1 481 650,07	12 489,13	-1%
Vallavalitsus	-1 235 389,28	-1 277 688,62	42 299,34	-3%
Põhitegevuse tulud	63 000,00	144 491,38	-81 491,38	-129%
38 MUUD TULUD	63 000,00	144 491,38	-81 491,38	-129%
Põhitegevuse kulud (-)	1 298 389,28	1 422 180,00	-123 790,72	-10%
45 MUUD TOETUSED		16 000,00	-16 000,00	-100%
50 TÖÖJÕUKULUD	1 060 613,64	1 120 468,00	-59 854,36	-6%
55 MAJANDAMISKULUD	237 275,64	285 712,00	-48 436,36	-20%
60 MUUD TEGEVUSKULUD	500,00		500,00	100%
Reservfond	-161 086,62	-106 673,28	-54 413,34	34%
Põhitegevuse kulud (-)	161 086,62	106 673,28	54 413,34	34%
60 MUUD TEGEVUSKULUD	161 086,62	106 673,28	54 413,34	34%
Liikmemaksud	-47 385,00	-47 553,00	168,00	0%
Põhitegevuse kulud (-)	47 385,00	47 553,00	-168,00	0%
45 MUUD TOETUSED	47 385,00	47 553,00	-168,00	0%
Ajaleht	-25 300,04	-31 800,00	6 499,96	-26%

	Põhitegevuse tulud	3 700,00	3 700,00	0,00	0%
	32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	3 700,00	3 700,00	0,00	0%
	Põhitegevuse kulud (-)	29 000,04	35 500,00	-6 499,96	-22%
	55 MAJANDAMISKULUD	29 000,04	35 500,00	-6 499,96	-22%

Rahandusosakond

Rahandusosakonna eelarvesse on kantud vallale laekuvad maksu- ja muud tulud, mis ei jagune otseselt valdkondade ja/või osakondade/asutuste peale.

		Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
202 Rahandusosakond		9 589 131,38	8 913 570,17	675 561,21	7%
	Tulude ja finantseerimise eelarve	9 389 473,38	8 913 570,17	475 903,21	5%
	Põhitegevuse tulud	9 389 473,38	8 913 570,17	475 903,21	5%
	30 MAKSUD JA SOTSIAALKINDLUSTUS-MAKSED	7 597 600,38	7 255 524,17	342 076,21	5%
	32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	9 300,00	10 500,00	-1 200,00	-13%
	35 SAADUD TOETUSED	1 782 573,00	1 647 546,00	135 027,00	8%

Haridus- ja kultuuriosakond

Sportitegevuse eelarve oli seni haridus- ja kultuuriosakonna eelarve hulgas, kuid 2022. aastast tegeleb antud alaeelarve planeerimise ja elluviimisega Suure-Jaani Tervisekoja juhataja.

Seltsitegevuse, kultuuriürituste, religiooni ja hariduse haldamisega seotud kulud on esialgselt planeeritud seltsitegevuse alla üldsummana, mis suunatakse ringi vastavalt vajadustele peale eelarve I lugemist.

Huvihariduse eelarvesse on osaliselt planeeritud laekuv toetus huviharidusele, mis jaotatakse peale eelarve I lugemist hallatavate huviharidusasutuste vahel. Kokku esialgsete andmete alusel laekub huvihariduse toetusena 144 258 eurot.

Huvihariduse koolitusteenus teistele planeerimise aluseks on võetud 2022/2023 õppeaasta keskmised kulud, mille alusel on koostatud eelarve.

Teiste KOV lasteaiateenus, põhi- ja üldharidus ning üldkeskhariduse koolitusteenuse eelarve planeerimisel on lähtud eelkõige 2022/2023 õppeaasta keskmisest kulust, mis hinnanguliselt on kokku 2023. aastal 246 200 eurot ning teistest omavalitsustest laekuvaks tuluks ca. 298 000 eurot.

Hariduse muud kulud, sh hariduse haldus alaeelarvesse on planeeritud vastavalt Rahandusministeeriumi toetus- ja tasandusfondile üldhariduskoolide ülalpidamiseks saadav toetus kokku summas 3 895 135 eurot, mis olid 2022. aasta eelarves planeeritud valla koolide alaeelarvetesse. Antud juhul peab tulu kavandama selliselt, nagu seda näeb ette Rahandusministeerium.

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
203 Haridus- ja kultuuriosakond	3 711 465,00	-446 101,00	4 138 104,22	111%
Seltsitegevus	-30 000,00	-70 300,00	40 300,00	-134%
Põhitegevuse kulud (-)	30 000,00	70 300,00	-40 300,00	-134%
45 MUUD TOETUSED	30 000,00	60 300,00	-30 300,00	-101%
55 MAJANDAMISKULUD		10 000,00	-10 000,00	-100%
Kultuuriüritused		-26 305,00	26 305,00	-100%
Põhitegevuse tulud		1 695,00	-1 695,00	-100%
35 SAADUD TOETUSED		1 695,00	-1 695,00	-100%
Põhitegevuse kulud (-)		28 000,00	-28 000,00	-100%
41 SOTSIAALTOETUSED		700,00	-700,00	-100%
50 TÖÖJÕUKULUD		4 526,71	-4 526,71	-100%
55 MAJANDAMISKULUD		22 773,29	-22 773,29	-100%
Religioon		-20 050,00	20 050,00	-100%
Põhitegevuse kulud (-)		20 050,00	-20 050,00	-100%
45 MUUD TOETUSED		20 050,00	-20 050,00	-100%
Teiste KOV lasteaiateenus	-18 200,00	-15 800,00	-2 400,00	13%
Põhitegevuse tulud	96 800,00	101 112,00	-4 312,00	-4%
32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	96 800,00	101 112,00	-4 312,00	-4%
Põhitegevuse kulud (-)	115 000,00	116 912,00	-1 912,00	-2%
55 MAJANDAMISKULUD	115 000,00	116 912,00	-1 912,00	-2%
Teiste KOV põhi-ja üldhariduse koolitusteenus	50 000,00	-52 907,00	102 907,00	206%
Põhitegevuse tulud	160 000,00	67 444,00	92 556,00	58%
32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	160 000,00	67 444,00	92 556,00	58%
Põhitegevuse kulud (-)	110 000,00	120 351,00	-10 351,00	-9%
55 MAJANDAMISKULUD	110 000,00	120 351,00	-10 351,00	-9%
Teiste KOV üldkeskhariduse koolitusteenus	20 272,00	4 024,00	16 248,00	80%
Põhitegevuse tulud	41 472,00	28 440,00	13 032,00	31%
32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	41 472,00	28 440,00	13 032,00	31%
Põhitegevuse kulud (-)	21 200,00	24 416,00	-3 216,00	-15%
55 MAJANDAMISKULUD	21 200,00	24 416,00	-3 216,00	-15%
Huviharidus - RIIK	85 983,00	-44 430,00	130 413,00	152%
Põhitegevuse tulud	108 983,00	-19 930,00	128 913,00	118%
35 SAADUD TOETUSED	108 983,00	-19 930,00	128 913,00	118%
Põhitegevuse kulud (-)	23 000,00	24 500,00	-1 500,00	-7%
45 MUUD TOETUSED	15 000,00	16 500,00	-1 500,00	-10%
55 MAJANDAMISKULUD	8 000,00	8 000,00	0,00	0%
Huvihariduse koolitusteenus teistele	-140 000,00	-155 000,00	15 000,00	-11%
Põhitegevuse kulud (-)	140 000,00	155 000,00	-15 000,00	-11%
55 MAJANDAMISKULUD	140 000,00	155 000,00	-15 000,00	-11%
Hariduse muud kulud	3 743 410,00	-65 333,00	3 808 743,00	102%
Põhitegevuse tulud	3 743 410,00	1 850,00	3 741 560,00	100%
35 SAADUD TOETUSED	3 743 410,00	1 850,00	3 741 560,00	100%

	Põhitegevuse kulud (-)		67 183,00	-67 183,00	-100%
	41 SOTSIAALTOETUSED		3 950,00	-3 950,00	-100%
	45 MUUD TOETUSED		258,00	-258,00	-100%
	50 TÖÖJÕUKULUD		3 753,20	-3 753,20	-100%
	55 MAJANDAMISKULUD		59 221,80	-59 221,80	-100%

Majandusosakond

Planeering alaeelarves kajastuvad kulud planeeringute menetluste teadete avaldamiseks.

Politsei ja päästeteenuste alaeelarves kajastuvad tegevustoetused MTÜ-le Viljandimaa Abipolitseinikud ning MTÜ-le Kõpu Tuletõrjeselts.

Muu avalik kord (kaamerad) eelarvesse on planeeritud olemasolevate kaamerate hooldus ja infotahvlite paigaldus ning Suure-Jaani linna (osaliselt) uute paigaldus.

Maakorraldustoimingute läbiviimine sisaldab kinnisasjade osade jagamist või vahetamist, kinnisasjade liitmist, notariaalsete tehingute sõlmimist maade omandamiseks, piiriprotokollide, katastriüksuse plaanide tõestatud koopiaste tellimist Maa-ametist.

Teede eelarve tuludesse laekub kohaliku omavalitsuse kohalike teede hoiu toetus 294 653 eurot. Kuludesse on arvestatud teede ja tänavate perioodilised hooldus- ja remonttööd (sh löökaukude likvideerimine, hõõveldamine, pindamine). Teehoiukava täitmiseks on võimalik eraldada ligi 200 000 eurot ning summa kuulub ülevaatamisele aasta jooksul lähtuvalt uuest koostamisest olevast teehoiukavast.

Ühistranspordi korralduse eelarves kajastub makstav liikmemaks MTÜ Viljandimaa Ühistranspordikeskusele.

Muu majanduse ettevõtluse (Tööstusala) tuludesse on planeeritud Suure-Jaani Tööstusala hoonestusõiguse seadmise tasud. Kulud jagunevad tööstusala muudeks mitmesuguste kuludeks (nt vahendustasudeks, käidukorraldusteks jms).

Jäätmehoolduse korraldamine valla territooriumil, sh ebaseaduslike prügi ladestuspaikade likvideerimine, prügikastide soetamine, teavitustöö tegemine (nt ajalehte vahelehtede tellimine), ohtlike jäätmete vastuvõtt (valla elanikele on kodumajapidamises tekkinud ohtlike jäätmete vastuvõtt jäätmejaamades tasuta, v. a eterniit), Suure-Jaani ja Võhma jäätmejaamade operaatori tasu vastavalt hangetele. Lisaks avalike prügikonteinerite kulud ja MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus liikmemaks.

Haljastuse suurema osa kuludest moodustavad Võhma ELKO AS ja AS Suure-Jaani Haldus sihtfinantseeringud haljastusega seotud tööde teostamiseks valla avalikel haljasaladel. Lisaks on arvestatud teiste heakorraga seonduvate planeeritud kuludega (nt trimmerdamine ja muru niitmine, jõulukuused) ja nende heakorraliste tegevuste kuludega, mida ei ole võimalik planeerida, kuid vajavad lahendamist.

Muu keskkonnakaitse – lemmikloomad, järved jms eelarves sisaldab lemmikloomaregistrite kasutustasu, avalike supluskohtade hoolduskuludid, ohtlike puude raie ning hulkuvate loomadega seotud kulutusi (loomade püüdmine, varjupaigas hoidmine jms).

Valla korterite haldus (v.a sotsiaalkorterid) kajastub tegevuste kulu.

Tänavavalgustuse toimimiseks ja hooldustöödeks on sõlmitud sihtfinantseerimise lepingud AS-iga Suure-Jaani Haldus ja Võhma ELKO AS-iga, koondkulu 111 792 eurot.

Vallas asuvate kalmistute (Arussaare, Kõpu, Suure-Jaani Liiva tn ja Pihlaka pst ning Pilstvere) hooldus, sh nt prügivedu. Lisaks kalmistumajanduse infosüsteemi Haudi kasutustasu.

Saunad, avalikud käimlad, bussijaamad eelarvesse on planeeritud Kõo sauna ülalpidamiskulud, Suure-Jaani bussijaama hooldus, Võhma saun ja Võhma bussijaamas asuv avalik käimla.

Koolitransport kajastab õpilasliinidega seotud kulud, sh valla enda ülalpidamisel oleva transpordi korraldamiseks, hanke korras teenuse ostuks ning perekondadele makstavad kulud.

Sotsiaalkorterid

Arvestatud sotsiaalkorterite remont ja küttepuid Kõo piirkonna sotsiaalmajadele.

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
206 Majandusosakond	-962 086,90	-796 449,76	-165 637,14	17%
Planeering	-700,00	-7 599,48	6 899,48	-986%
Põhitegevuse kulud (-)	700,00	7 599,48	-6 899,48	-986%
55 MAJANDAMISKULUD	700,00	7 599,48	-6 899,48	-986%
Politsei	-3 000,00	-3 000,00	0,00	0%
Põhitegevuse kulud (-)	3 000,00	3 000,00	0,00	0%
45 MUUD TOETUSED	3 000,00	3 000,00	0,00	0%
Päästeteenistus	-1 500,00	-402,12	-1 097,88	73%
Põhitegevuse kulud (-)	1 500,00	402,12	1 097,88	73%
45 MUUD TOETUSED	1 500,00	0,00	1 500,00	100%
55 MAJANDAMISKULUD		402,12	-402,12	-100%
Muu avalik kord (kaamerad)	-9 800,00	0,00	-9 800,00	100%
Põhitegevuse kulud (-)	9 800,00	0,00	9 800,00	100%
55 MAJANDAMISKULUD	9 800,00	0,00	9 800,00	100%
Maakorraldus	-9 806,00	-8 848,00	-958,00	10%
Põhitegevuse kulud (-)	9 806,00	8 848,00	958,00	10%
55 MAJANDAMISKULUD	9 506,00	8 644,00	862,00	9%
60 MUUD TEGEVUSKULUD	300,00	204,00	96,00	32%
Teed	-260 064,00	-65 792,00	-194 272,00	75%
Põhitegevuse tulud	294 653,00	291 739,00	2 914,00	1%
35 SAADUD TOETUSED	294 653,00	291 739,00	2 914,00	1%
Põhitegevuse kulud (-)	554 717,00	357 531,00	197 186,00	36%
45 MUUD TOETUSED	154 717,00	113 800,00	40 917,00	26%
55 MAJANDAMISKULUD	400 000,00	243 731,00	156 269,00	39%
Ühistranspordi korraldus	-4 144,00	-4 304,14	160,14	-4%
Põhitegevuse kulud (-)	4 144,00	4 304,14	-160,14	-4%
45 MUUD TOETUSED	4 144,00	4 144,00	0,00	0%
55 MAJANDAMISKULUD		160,14	-160,14	-100%
Muu majandus ettevõtlus (Tööstusala)	10 684,24	17 294,63	-6 610,39	-62%
Põhitegevuse tulud	24 857,00	23 679,86	1 177,14	5%
32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	24 857,00	23 679,86	1 177,14	5%
Põhitegevuse kulud (-)	14 172,76	6 385,23	7 787,53	55%

	55 MAJANDAMISKULUD	14 172,76	6 385,23	7 787,53	55%
	Jäätmekäitus	-63 416,00	-64 516,00	1 100,00	-2%
	Põhitegevuse kulud (-)	63 416,00	64 516,00	-1 100,00	-2%
	45 MUUD TOETUSED	9 516,00	9 516,00	0,00	0%
	55 MAJANDAMISKULUD	53 900,00	55 000,00	-1 100,00	-2%
	Haljastus	-175 403,22	-168 340,00	-7 063,22	4%
	Põhitegevuse kulud (-)	175 403,22	168 340,00	7 063,22	4%
	45 MUUD TOETUSED	163 899,00	156 601,00	7 298,00	4%
	55 MAJANDAMISKULUD	11 504,22	11 739,00	-234,78	-2%
	Muu keskkonnakaitse - lemmikloomad, järved jms	-29 400,00	-30 000,00	600,00	-2%
	Põhitegevuse kulud (-)	29 400,00	30 000,00	-600,00	-2%
	55 MAJANDAMISKULUD	29 400,00	30 000,00	-600,00	-2%
	Valla korterite haldus (va sots.korterid)	1 538,34	-42 437,00	43 975,34	2859%
	Põhitegevuse tulud	5 769,00	4 252,00	1 517,00	26%
	32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	5 769,00	4 252,00	1 517,00	26%
	Põhitegevuse kulud (-)	4 230,66	46 689,00	-42 458,34	-1004%
	45 MUUD TOETUSED		25 845,00	-25 845,00	-100%
	55 MAJANDAMISKULUD	4 230,66	20 844,00	-16 613,34	-393%
	Hajaasustuse programm		-7 500,00	7 500,00	-100%
	Põhitegevuse kulud (-)		7 500,00	-7 500,00	-100%
	41 SOTSIAALTOETUSED		5 000,00	-5 000,00	-100%
	55 MAJANDAMISKULUD		2 500,00	-2 500,00	-100%
	Tänavavalgustus	-129 432,00	-88 500,00	-40 932,00	32%
	Põhitegevuse kulud (-)	129 432,00	88 500,00	40 932,00	32%
	45 MUUD TOETUSED	111 792,00	69 500,00	42 292,00	38%
	55 MAJANDAMISKULUD	17 640,00	19 000,00	-1 360,00	-8%
	Kalmistud	-72 459,46	-72 618,00	158,54	0%
	Põhitegevuse kulud (-)	72 459,46	72 618,00	-158,54	0%
	45 MUUD TOETUSED	64 691,00	62 354,00	2 337,00	4%
	55 MAJANDAMISKULUD	7 768,46	10 264,00	-2 495,54	-32%
	Saunad, avalikud käimlad, bussijaamad	-24 904,00	-15 545,65	-9 358,35	38%
	Põhitegevuse tulud	600,00	600,00	0,00	0%
	32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	600,00	600,00	0,00	0%
	Põhitegevuse kulud (-)	25 504,00	16 145,65	9 358,35	37%
	45 MUUD TOETUSED	25 504,00	9 660,00	15 844,00	62%
	50 TÖÖJÕUKULUD		6 485,65	-6 485,65	-100%
	Koolitransport	-178 974,80	-210 169,00	31 194,20	-17%
	Põhitegevuse kulud (-)	178 974,80	210 169,00	-31 194,20	-17%
	41 SOTSIAALTOETUSED		20 879,00	-20 879,00	-100%
	55 MAJANDAMISKULUD	178 974,80	189 290,00	-10 315,20	-6%
	Sotsiaalkorterid	-11 306,00	-24 173,00	12 867,00	-114%
	Põhitegevuse tulud	8 000,00	6 827,00	1 173,00	15%
	32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	8 000,00	6 827,00	1 173,00	15%
	Põhitegevuse kulud (-)	19 306,00	31 000,00	-11 694,00	-61%
	55 MAJANDAMISKULUD	19 306,00	31 000,00	-11 694,00	-61%

Sotsiaalosakond

Perearsti alaeelarves kajastuvad kulud Kõpu apteegi ja perearsti ruumidele.

Erihoolekande kommunaalkulud on toetavate erihoolekandeteenuste osutamise ruumide kulude katmine. Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud sotsiaalhoolekande seaduse § 89 alusel tagama teenuseosutaja kasutuses või omandis olevate ruumidega seotud kulude katmise kohaliku omavalitsuse kehtestatud ulatuses.

Puuetega inimeste sotsiaalne kaitsele kulub vallas umbes 120 000 eurot. Suurema kulugrupi moodustavad raske ja sügava puudega lastele teenuse osutamine, kodude kohandamine ning hooldajatoetuse maksmine täiskasvanud inimeste hooldajatele.

Eakate sotsiaalhoolekande asutused alaeelarves kajastub valla osalus üldhooldusteenuse kohamaksu maksmisel.

Eakate sotsiaalhoolekande alaeelarves kajastub eakate klubidele makstav tegevustoetus, kaubabussi toimimiseks makstav toetus ja teenused eakatele.

Asendus- ja järelhooldusteenuse kulude tegelik maht on 127 830 eurot, toetusfondi kaudu saab vald riigilt 102 600 eurot, valla oma kulu 25 230 eurot.

Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse alaeelarves kajastub täiendav sotsiaaltoetus, laste prillitoetus, toitlustamistoetus, ranitsatoetus esimesse klassi minevale lapsele, jõulupakid, sünnitoetus ja matusetoetus.

Perede ja laste toimetulekut toetavad teenused – perelahendusring, peretugevdusprogramm (peretöötaja), toiduabi.

Riigilt saame antud kohustuste täitmiseks 29 416 eurot (matusetoetus).

Toimetulekutoetus on riiklik toetus, mille maksjaks toimetulekuraskustega inimestele on vald, kuid vahendid tulevad läbi toetusfondi riigilt, summas 178 769 eurot.

Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse alaeelarves kajastub vältimatu sotsiaalabi toetuse maksmine. Vältimatud sotsiaalosakonna teenistuja poolt makstavad toetused inimesele (nt toit, ravimid jmt).

Sotsiaalvaldkonna ja -osakonna haldamise kulud. Arenguseminarid, heaolu meeskonna kokkusaamised, teenuste arendus, supervisioon ja nõustamised töötajatele. Sotsiaalvaldkonna tunnustamise ja tunnustusürituse kulud.

	Eelarve 2023 I lugemine	Eelarve 2022	Muutus	%
207 Sotsiaalosakond	-648 958,16	-529 871,38	-119 086,78	18%
Perearst	-6 560,00	-5 500,00	-1 060,00	16%
Põhitegevuse kulud (-)	6 560,00	5 500,00	1 060,00	16%
55 MAJANDAMISKULUD	6 560,00	5 500,00	1 060,00	16%
Erihoolekande kommunaalkulud	-6 000,00	-4 500,00	-1 500,00	25%
Põhitegevuse kulud (-)	6 000,00	4 500,00	1 500,00	25%

		41 SOTSIAALTOETUSED	6 000,00	4 500,00	1 500,00	25%
		Puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	-159 404,00	-118 290,80	-41 113,20	26%
		Põhitegevuse tulud	17 089,00	68 857,20	-51 768,20	-303%
		32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK		40 666,00	-40 666,00	-100%
		35 SAADUD TOETUSED	17 089,00	28 191,20	-11 102,20	-65%
		Põhitegevuse kulud (-)	176 493,00	187 148,00	-10 655,00	-6%
		41 SOTSIAALTOETUSED	176 493,00	187 148,00	-10 655,00	-6%
		Eakate sotsiaalhoolekande asutused	-282 656,16	-229 500,00	-53 156,16	19%
		Põhitegevuse tulud	12 545,16	24 500,00	-11 954,84	-95%
		32 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	12 545,16	24 500,00	-11 954,84	-95%
		Põhitegevuse kulud (-)	295 201,32	254 000,00	41 201,32	14%
		55 MAJANDAMISKULUD	295 201,32	254 000,00	41 201,32	14%
		Eakate sotsiaalhoolekanne	-12 782,00	-14 800,00	2 018,00	-16%
		Põhitegevuse kulud (-)	12 782,00	14 800,00	-2 018,00	-16%
		41 SOTSIAALTOETUSED	7 000,00	8 400,00	-1 400,00	-20%
		55 MAJANDAMISKULUD	5 782,00	6 400,00	-618,00	-11%
		Asendus- ja järelhooldusteenus	-25 230,00	-10 072,00	-15 158,00	60%
		Põhitegevuse tulud	102 600,00	93 412,00	9 188,00	9%
		35 SAADUD TOETUSED	102 600,00	93 412,00	9 188,00	9%
		Põhitegevuse kulud (-)	127 830,00	103 484,00	24 346,00	19%
		41 SOTSIAALTOETUSED	127 830,00	103 484,00	24 346,00	19%
		Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	-138 390,00	-116 200,00	-22 190,00	16%
		Põhitegevuse tulud	29 416,00	150 494,38	-121 078,38	-412%
		35 SAADUD TOETUSED	29 416,00	150 494,38	-121 078,38	-412%
		Põhitegevuse kulud (-)	167 806,00	266 694,38	-98 888,38	-59%
		41 SOTSIAALTOETUSED	166 406,00	264 794,38	-98 388,38	-59%
		55 MAJANDAMISKULUD	800,00	900,00	-100,00	-13%
		60 MUUD TEGEVUSKULUD	600,00	1 000,00	-400,00	-67%
		Toimetulekutoetus	0,00	-20 469,00	20 469,00	-100%
		Põhitegevuse tulud	178 769,00	212 613,00	-33 844,00	-19%
		35 SAADUD TOETUSED	178 769,00	212 613,00	-33 844,00	-19%
		Põhitegevuse kulud (-)	178 769,00	233 082,00	-54 313,00	-30%
		41 SOTSIAALTOETUSED	178 769,00	231 555,00	-52 786,00	-30%
		55 MAJANDAMISKULUD		1 527,00	-1 527,00	-100%
		Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	-5 000,00	2 860,42	-7 860,42	157%
		Põhitegevuse tulud		41 060,84	-41 060,84	-100%
		35 SAADUD TOETUSED		41 060,84	-41 060,84	-100%
		Põhitegevuse kulud (-)	5 000,00	38 200,42	-33 200,42	-664%
		41 SOTSIAALTOETUSED	5 000,00	30 192,84	-25 192,84	-504%
		50 TÖÖJÕUKULUD		2 327,58	-2 327,58	-100%
		55 MAJANDAMISKULUD		5 680,00	-5 680,00	-100%
		Sotsiaalvaldkonna haldus	-12 936,00	-13 400,00	464,00	-4%
		Põhitegevuse tulud		800,00	-800,00	-100%
		35 SAADUD TOETUSED		800,00	-800,00	-100%
		Põhitegevuse kulud (-)	12 936,00	14 200,00	-1 264,00	-10%

		55 MAJANDAMISKULUD	12 936,00	14 200,00	-1 264,00	-10%
--	--	--------------------	-----------	-----------	-----------	------

Sotsiaalse kaitse alaeelarvesse ei ole esialgu planeeritud alates 2023. aastast toimuvad muudatused, mis puudutavad üldhooldusteenuse rahastamist. Tegemist on uue väljatöötatud määruse muudatusega, mis vajab täpsemat analüüsi.

Koostaja

Tiina Mäesepp

finantsjuht